

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 31. oktoober 2023
(OR. en)

14702/23

EDUC 404
GENDER 195
JEUN 248
EMPL 513
DIGIT 236
SOC 723

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	„Kuidas meelitada andekaid naisi valima selliseid erialasid nagu matemaatika, teadus, tehnoloogia, inseneeria ja kunstid (MATIK)“ – <i>Poliitiline mõttevahetus</i>

Eesistujariik koostas pärast hariduskomiteega konsulteerimist käesolevale märkusele lisatud taustteabe, mis esitatakse kui alus, millest lähtuda 2023. aasta 23. novembril toimuval hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogu istungil peetavas poliitilises mõttevahetuses.

„Kuidas meelitada andekaid naisi valima selliseid erialasid nagu matemaatika, teadus, tehnoloogia, inseneeria ja kunstid (MATIK)“

Eesistujariigi taustdokument

Tehnopööre on Euroopa Liidu (EL) ja muu maailma majandusliku ja sotsiaalse arengu oluline element. Üks neist asjadest, mis mõjutavad erakordselt palju juba silmapiiril terendavat tulevikku, on väga suure tõenäosusega ka tehisintellekti areng. Sellest tulenevalt kasvab nii tootmissektori kui ka tööturu nõudlus MATIKu profiiliga¹ spetsialistide järele. Haridus- ja koolitussüsteemid peavad sellele nõudlusele vastama. Tuleviku väljakutsetega toimetulekuks on vaja kasutada ära kõigi meie noorte anded. Siiski valivad väga paljud noored – eelkõige tüdrukud ja naised – jätkuvalt haridustee, mis ei ole seotud teaduse ja tehnoloogiaga.

¹ Nagu pealkirjastki nähtub, tähistab akronüüm MATIK matemaatikat, teadust, tehnoloogiat, inseneeriat ja kunste. Käesolev dokument käsitleb ka selles akronüümis K-tähega tähistatud, mis ühendab endas kunste, innovatsiooni ja loovust, lähtudes seega õppeasutuse Rhode Island School of Design poolt 2010. aastal kasutusele võetud integreerivamast vaatenurgast, milles loovust nähakse uudishimu, innovatsiooni ja mitmesuguste lahenduste otsimise võtmetegurina.

Värskeim statistika näitab, et soolised stereotüübid haridussüsteemides püsivad endiselt². Näiteks Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) liikmesriikides³ on kõrgharidust omandavate naiste arv märkimisväärselt suurenenud ning tegelikult moodustavad naised enamikus riikides juba kõrghariduse omandajate enamuse. Alates 2005. aastast on suhteliselt stabiilsena püsinud naiste osakaal erialadel, mis on seotud haridusega (80%), tervishoiuga (80%) ja sotsiaalteadustega (70%). Samas ei ole ajavahemikus 2005–2020 muutunud naissoost inseneride osakaal, jäädes ligikaudu 25% juurde. Murettekitavam on aga asjaolu, et naiste osakaal IKT erialade lõpetajate hulgas vähenes kolme protsendipunkti võrra, moodustades praegu kokku vaid 20%.

Kui soovime vähendada soolist ebavõrdsust tööhõives, tuleb vähendada meeste ja naiste vahelist ebavõrdsust MATIKu eri valdkondades. Olukorda raskendab asjaolu, et noored naised muutuvad noorte meestega võrreldes suurema tõenäosusega mitteaktiivseks, kuna neil on hoolduskohustused, nagu laste või ülalpeetavate täiskasvanute eest hoolitsemine või muud isiklikud või perekondlikud kohustused⁴. Seetõttu soovitab nõukogu liikmesriikidel „viia tööpakkumised kooskõlla Euroopa sotsiaalõiguste samba asjaomaste põhimõtetega, tagades naiste ja meeste võrdse kohtlemise ja võrdsed võimalused kõikides valdkondades“.

² Brussino, O. ja McBrien, J. „Gender stereotypes in education: Policies and practices to address gender stereotyping across OECD education systems“ („Soostereotüübid hariduses: kuidas tegeleda soostereotüüpide küsimusega OECD haridussüsteemides“, OECD Education Working Papers, nr 271, OECD Publishing, Pariis 2022.

³ Encinas-Martín, M. ja Cherian, M. „Gender, Education and Skills: The Persistence of Gender Gaps in Education and Skills“ („Sugu, haridus ja oskused: jätkuvad soolõhed hariduses ja oskustes“), OECD Skills Studies, OECD Publishing, Pariis 2023.

⁴ Nõukogu 30. oktoobri 2020. aasta soovitus, mis käsitleb algatust „Töösild – noorte tööhõive tugevdamine“ ja millega asendatakse nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 372, 4.11.2020, lk 1).

Võrdsus, kaasamine ning MATIKu valdkonna kutsealade toetamine on ELi nõukogu jaoks keskse tähtsusega. Seega hõlmavad kaasav haridus ja koolitus ka „sootundlikkuse arendamist õppeprotsessides ning haridus- ja koolitusasutustes ning sooliste stereotüüpide, eelkõige nende stereotüüpide vaidlustamist ja lahendamist, mis seavad poistele ja tütarlastele piiranguid oma õppesuuna valimisel“⁵.

Praegu on tootmissektoris MATIKu valdkonna spetsialistide järele valitseva nõudluse rahuldamisega tõsiseid raskusi. Nendes valdkondades koolitatud inimesi – nii mehi kui ka naisi – vajatakse rohkem kõigis riikides. Kui noored naised siseneksid neile erialadele oma meessoost eakaaslastega samal määral, oleks see mure märkimisväärselt väiksem.

Sooline võrdõiguslikkus ei ole mitte ainult moraalne kohustus, vaid ka oluline tugevama, kestlikuma ja kaasavama majanduse loomise tegur. ELi liikmesriigid on täiesti teadlikud väljakutsest, millega seab praegune olukord silmitsi meie haridus- ja koolitussüsteemid, ning küsimärgist, mille alla paneb see lõppkokkuvõttes meie riikide edusammud ja edu. Samuti tunnistavad nad, et paljud rakendatud algatused ei too oodatud tulemusi. Tütarlaste ja noorte naiste vaimustuse ja huvi suurendamine MATIKu valdkondade vastu kõigil hariduse ja koolituse tasanditel, eelkõige kõrghariduses, sealhulgas kõrgema taseme kutsehariduses ja -õppes ning ülikooliõppes, on jätkuvalt üks meie haridus- ja koolitussüsteemide peamisi väljakutseid. Kui see meil õnnestub, aitab see liikuda tööturul segregatsiooni kaotamise poole. Lisaks parandab naiste osalemine tööturu vajadustele reageerimist ning lõppkokkuvõttes edendab see meie riikide majanduslikku ja sotsiaalset arengut.

⁵ Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030) (ELT C 66, 26.2.2021, lk 1).

Eespool toodut arvesse võttes palub eesistujariik ministritel vaagida arutelu pidamiseks allpool esitatud küsimusi.

Aruteluküsimused

- Mida peate MATIKu erialadel soolise ebavõrdsuse vähendamisel suurimateks kitsaskohtadeks?
- Milliseid algatusi võiks teha nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil, et meelitada andekaid naisi valima haridust ja koolitust MATIKu erialadel?